

Ársreikningur 2017

Séreign LSR

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

421198-2259

Efnisyfirlit

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra.....	2-5
Áritun óháðs endurskoðanda.....	6-7
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.....	8
Efnahagsreikningur.....	9
Sjóðstreymi.....	10
Skýringar.....	11-26
Kennitölur - Fimm ára yfirlit.....	27-29
Viðauki I - Deildaskipt yfirlit LSR.....	30-33

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Starfsemi sjóðsins

Séreign LSR starfar samkvæmt lögum nr. 1/1997 um LSR, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda. Stjórn LSR hefur einnig samþykkt margvíslegar reglur sem gilda í starfsemi sjóðsins. Hlutverk sjóðsins er:

- Að greiða sjóðfélögum séreignarlífeyri.
- Að taka við iðgjöldum og varðveita upplýsingar um inneign sjóðfélaga.
- Að ávaxta fjármuni sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af fjárfestingarstefnu að teknu tilliti til áhættu.

Séreign LSR bíður upp á þrjár mismunandi fjárfestingarleiðir sem eru fjárhagslega aðskildar og með ólíka samsetningu hlutabréfa, skuldabréfa og innlána.

LSR er starfræktur í þremur deildum og er hver deild með aðskilinn fjárhag. Deildir sjóðsins eru: A-deild, B-deild og Séreign LSR. Deildaskipt yfirlit LSR er að finna í viðauka I.

Eignir og ávöxtun

Hrein eign til greiðslu lífeyris nam 15.498 milljónum kr. í árslok 2017 samanborið við 14.238 milljónir kr. árið áður. Eignir Leiðar I námu 6.882 milljónum kr. í árslok 2017, Leiðar II námu 1.705 milljónum kr. og Leiðar III 6.911 milljónum kr.

Nafnávöxtun Leiðar I á árinu 2017 var 9,2% sem samsvarar 7,4% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun Leiðar I, þ.e. raunávöxtun þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum var 7,3% á árinu 2017 samanborið við -3,4% árið áður. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 4,7% og síðustu 10 ára 1,7%.

Nafnávöxtun Leiðar II á árinu 2017 var 8,2% sem samsvarar 6,3% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun Leiðar II var 6,3% á árinu 2017 samanborið við -1,4% árið áður. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 4,3% og síðustu 10 ára 2,7%.

Nafnávöxtun Leiðar III á árinu 2017 var 3,9% sem samsvarar 2,1% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun Leiðar III var 2,1% á árinu 2017 samanborið við 2,0% árið áður. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 2,1% og síðustu 10 ára 3,1%.

Iðgjaldagreiðslur og fjöldi sjóðfélaga

Iðgjaldagreiðslur til sjóðsins námu 1.420 milljónum kr. á árinu 2017 en þar af var 452 milljónum kr. ráðstafað inn á fasteignalán samkvæmt tímabundnu úrræði. Nettó iðgjöld sjóðsins voru því 968 milljónir kr. á móti 871 milljón kr. árið áður. Virkir sjóðfélagar, þ.e. sjóðfélagar sem greiða iðgjöld til sjóðsins að meðaltali í hverjum mánuði, voru 3.078 á árinu 2017. Þar af greiddu 998 að meðaltali til Leiðar I, 574 til Leiðar II og 1.506 til Leiðar III. Í árslok 2017 átti 7.241 sjóðfélagi réttindi hjá sjóðnum.

Lífeyrisgreiðslur og fjöldi lífeyrisþega

Á árinu 2017 námu útgreiðslur úr Séreign LSR 418 milljónum kr. samanborið við 398 milljónir kr. árið áður. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 173 á árinu 2017 samanborið við 146 á árinu 2016. Af greiðslum ársins 2017 voru 98 milljónir kr. greiddar úr Leið I, 31 milljón kr. úr Leið II og 290 milljónir kr. úr Leið III.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 961 milljón kr. samanborið við 177 milljónir kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður, nam 9,4 milljónum kr. samanborið við 9,7 milljónir kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,07% hjá Leið I, 0,07% hjá Leið II og 0,06% hjá Leið III.

Rekstur Séreignar LSR er í umsjá LSR þar sem starfsmenn LSR annast allan rekstur sjóðsins. Séreign LSR tekur þátt í sameiginlegum kostnaði LSR í samræmi við reglur sem sjóðirnir hafa undirritað sín á milli. Sjá nánari upplýsingar um rekstrarkostnað í skýringu 6.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórnarhættir og áhættustýring

LSR leggur áherslu á góða stjórnarhætti. Í stefnuyfirlýsingu sjóðsins segir; LSR tileinkar sér ábyrga starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður LSR traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Stjórn sjóðsins er skipuð átta einstaklingum. Fjármála- og efnahagsráðherra skipar fjóra stjórnarmenn, stjórn BSRB skipar tvo, stjórn BHM einn og stjórn KÍ einn. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins.

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans, gengur frá starfslýsingu hans og setur honum erindisbréf. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins í umboði stjórnar.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar og er hún skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat í því skyni að auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur samþykkt sérstaka stjórnarháttayfirlýsingu og er henni ætlað að styðja við góða og ábyrga stjórnarhætti. Með góðum stjórnarháttum í starfsemi LSR er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga og launagreiðendur. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótum stjórnarháttá hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almenn viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Stjórn sjóðsins hefur jafnframt sett sér sérstakar starfsreglur. Í starfsreglunum er fjallað um starfsemi, skipan og verksvið stjórnar. Í starfsreglunum er m.a. litið til samþykktar sjóðsins og laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sérstaklega er litið til þeirra ákvæða er lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða og hæfi. Stjórnarháttayfirlýsingin og starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins ásamt fleiri innri reglum sem sjóðurinn hefur sett sér. Hér að neðan er að finna yfirlit yfir helstu reglur, leiðbeiningar og gögn um stjórnarhætti sem lífeyrissjóðurinn fylgir. Neðangreindur listi er þó ekki tæmandi heldur settur fram til upplýsinga. Lög, reglur og leiðbeinandi tilmæli FME eru m.a. aðgengileg á vef FME.

Lög:

- Lög nr. 1/1997 um LSR.
- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Reglugerðir og reglur:

- Reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða nr. 590/2017.
- Reglur um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015.
- Reglur um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna lífeyrissjóða nr. 180/2013.
- Reglur um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða nr. 577/2012.
- Reglugerð um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar nr. 916/2009, með síðari breytingum.

Leiðbeinandi tilmæli FME:

- Leiðbeinandi tilmæli um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum nr. 6/2014.
- Leiðbeinandi tilmæli um upplýsingakerfi eftirlitsskyldra aðila nr. 2/2014.
- Leiðbeinandi tilmæli um hæfi lykilstarfsmanna nr. 3/2010.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Innri reglur LSR:

- Hluthafastefna LSR.
- Reglur LSR um hlutverk stjórnar, framkvæmdastjóra og annarra starfsmanna við ávöxtun eigna sjóðsins.
- Reglur um upplýsingagjöf til stjórnar LSR um rekstur.
- Samþykktir LSR.
- Siða- og samskiptareglur LSR.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar.
- Starfsreglur stjórnar LSR.
- Stjórnarháttayfirlýsing LSR.
- Verklagsreglur LSR um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna LSR.

Stjórn sjóðsins setur fjárfestingastefnu fyrir sjóðinn en í henni eru tilgreindar megináherslur sem unnið er eftir við ávöxtun á fjármunum hans. Þá hefur stjórn sjóðsins samþykkt áhættustefnu en áhættustýring hjá sjóðnum byggir á framangreindri reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Markmið áhættustefnunnar er að auka öryggi í starfsemi sjóðsins með því að greina, fylgjast með og takmarka áhættu í rekstri sjóðsins. Áhættan nær bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum. Nánari umfjöllun um áhættuþætti sem hafa verið skilgreindir í starfsemi sjóðsins, áhættustýringu og áhættustefnu má sjá í skýringu 13.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla skyldur sínar gagnvart sjóðnum. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Eitt af verkefnum stjórnar er að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar í starfseminni hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og hefur sjóðurinn innleitt virkt eftirlit til að draga úr áhættu og villum.

Ófjárhagslegar upplýsingar

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins (LSR) telst eining tengd almannahagsmunum skv. lögum um ársreikninga nr. 3/2006. Meginhlutverk lífeyrissjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri. Um lífeyrissjóðinn, uppbyggingu og hlutverk gilda sérstök lög, lög nr. 1/1997, en auk framangreindra sérlaga um lífeyrissjóðinn gilda almenn lög um lífeyrissjóði nr. 129/1997.

LSR skal ekki hafa með höndum aðra starfsemi en þá sem nauðsynleg er til að taka við og ávaxta iðgjöld og greiða lífeyri. LSR hefur sett sér sérstakar starfsreglur stjórnar. Er þar m.a. kveðið á um að stjórnarmenn og framkvæmdastjóri skulu ekki taka sæti í stjórnnum fyrirtækja í umboði sjóðsins eða sitja í stjórnnum fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Það sama á við um starfsmenn sjóðsins. Starfsmenn sjóðsins geta þó tekið sæti í stjórnnum, fjárfestingarráðum og ráðgjafarráðum fyrirtækja sem stofnuð eru til að sinna sérstökum þáttum í starfsemi sjóðsins eða fyrirtækjum, sem sjóðurinn á hlut í, og hafa eingöngu fjárvörslu og fjármálaumsýslu að markmiði.

Í starfsreglunum er kveðið á um að stjórnarmenn megi ekki gera ráðstafanir sem eru til þess að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins.

LSR hefur einnig sett sér siða- og samskiptareglur sem gilda fyrir stjórnarmenn og starfsmenn. Umsjón fjármuna og eignastýring felur í sér samskipti við aðila á fjármálamarkaði og útgefendur fjármálagerna. Með reglunum er lögð áhersla á að starfsmenn sjóðsins byggi samskipti við aðila á fjármálamarkaði og útgefendur fjármálagerna á almennum grunnreglum sem tryggi gott viðskiptasiðferði á sama tíma og hafi hagsmuni sjóðfélaga að leiðarljósi. Til viðbótar við framangreindar reglur hefur sjóðurinn sett sér sérstakar reglur sem gilda um verðbréfavíðskipti stjórnarmanna og starfsmanna. Framangreindum reglum er ætlað að koma í veg fyrir hagsmunaárekstra í starfsemi lífeyrissjóðsins og vera vakandi fyrir öllum tengslum sem geta leitt til þeirra. Í reglunum er kveðið á um að stjórnarmenn og starfsmenn skulu ekki taka þátt í meðferð máls ef aðstæður er til þess fallnar að draga óhlutdrægni í efa.

Sjóðurinn vinnur samkvæmt eigin jafnréttisáætlun og starfar í samræmi við lög um jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008. Sérstök starfsmannastefna gildir innan sjóðsins. Starfsmannastefnunni er m.a. ætlað að vera hvatning jafnt fyrir starfsmenn og stjórnendur til þess að skapa faglegt, skemmtilegt, krefjandi og fjölskylduvænt vinnuumhverfi.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

LSR gerir kröfu til þess að fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í sýni ábyrgð gagnvart samfélagslegum gildum, umhverfismálum og að starfað sé í samræmi við viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja. LSR hvetur fyrirtæki til að huga að umhverfismálum, t.d. með því að setja umhverfisstefnu sem starfað er eftir og birt hluthöfum. Hefur sjóðurinn sett sér sérstaka hluthafastefnu hvað framangreint varðar. Framkvæmdastjóri skal kynna hluthafastefnu sjóðsins fyrir þeim einstaklingum sem fyrirhugað er að gera tillögu um til stjórnarsetu til að ganga úr skugga um hvort þeir telji sig geta starfað í anda stefnunnar. LSR hefur jafnframt um árabil verið aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (Principles for Responsible Investment). Með ábyrgum fjárfestingum eru umhverfismál, samfélagsmál og stjórnarhættir lögð til grundvallar við mat og ákvörðun á fjárfestingum.

Stjórn LSR og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning sjóðsins með undirskrift sinni.

Reykjavík 25. apríl 2018

Í stjórn LSR

Gunnar Björnsson, formaður stjórnar

Unnur Pétursdóttir, varaformaður stjórnar

Árni Stefán Jónsson

Áslaug María Friðriksdóttir

Guðrún Ögmundsdóttir

Viðar Helgason

Pórður Á. Hjaltested

Pórveig Þormóðsdóttir

Framkvæmdastjóri

Haukur Hafsteinsson

Áritun ríkisendurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins

Álit

Ríkisendurskoðandi hefur endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Séreignar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (Séreign LSR) fyrir árið 2017. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit yfir breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir, skýringar og kennitölur.

Ríkisendurskoðandi staðfestir skv. bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir ársreikningnum eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða og koma ekki fram í skýringum.

Það er álit ríkisendurskoðanda að ársreikningurinn gefi glögga mynd af efnahag Séreignar hinn 31. desember 2017, afkomu hennar og breytingu á handbæru fé á árinu 2017, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð ríkisendurskoðanda samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kafla um ábyrgð endurskoðanda. Ríkisendurskoðandi er óháður Séreign LSR og hefur unnið í samræmi við lög um ríkisendurskoðanda og endurskoðun ríkisreiknings og settar siðareglur fyrir endurskoðendur á Íslandi. Ríkisendurskoðandi telur að við endurskoðunina hafi verið aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að undirbyggja álit á ársreikningnum.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri (hér eftir nefnd stjórnendur) eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórnendur eru einnig ábyrgir fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar við gerð og framsetningu ársreikningsins þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi

Við gerð ársreikningsins eru stjórnendur ábyrgir fyrir mati á rekstrarhæfi sjóðsins og almennt er gengið út frá rekstrarhæfi við samningu ársreiknings. Ef vafi leikur á rekstrarhæfi skal gerð grein fyrir því í ársreikningnum með viðeigandi skýringum.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið ríkisendurskoðanda er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit á ársreikningnum.

Nægjanlega víska er mikið öryggi en ekki trygging þess að endurskoðun sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur, séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins, einar og sér eða

Ríkisendurskoðandi endurskoðar í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla og hún byggir á faglegri dómgreind og gagnrýni. Í því felst að ríkisendurskoðanda ber að:

- Greina og meta hættu á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, skipuleggja og framkvæma endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og afla endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að undirbyggja álit á reikningnum. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé fram hjá reglum innra eftirlits.
- Afla skilnings á innra eftirliti í þeim tilgangi að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir og meta hvort það tryggir viðunandi árangur.
- Meta hvort reikningsskilaaðferðir og reikningshaldslegt mat stjórnenda ásamt tengdum skýringum séu viðeigandi.

Áritun ríkisendurskoðanda

- Álykta um notkun stjórnenda á forsendu um rekstrarhæfi og meta á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef talið er að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber í áritun ríkisendurskoðanda að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þarf að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða ríkisendurskoðanda byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu endurskoðunaráritunar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- Meta í heild sinni hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum, leggja mat á framsetningu, uppbyggingu og innihald, þar með talið skýringar með tilliti til glöggrar myndar.

Ríkisendurskoðandi upplýsir stjórn og endurskoðunarnefnd um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og verulega annmarka á innra eftirliti og önnur mikilvæg atriði sem koma upp við endurskoðunina.

Ríkisendurskoðandi hefur afhent stjórn og endurskoðunarnefnd yfirlýsingu þess efnis að hann og starfsfólk hans uppfylli ákvæði laga og siðareglna er varðar óhæði.

Ríkisendurskoðun, 25. apríl 2018

Sveinn Arason
Ríkisendurskoðandi

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017

	Skýr.	Leið I	Leið II	Leið III	Samtals 2017	Samtals 2016
Iðgjöld						
Iðgjöld sjóðfélaga		291.274	162.548	441.830	895.652	842.178
Iðgjöld launagreiðenda		180.126	93.174	246.890	520.190	492.307
Réttindaflutningar og endurgreiðslur		(198.156)	(2.015)	204.564	4.394	20.671
Séreignariðgjöldum ráðstafað inn á fasteignalán		(153.965)	(89.059)	(208.848)	(451.873)	(484.009)
		<u>119.278</u>	<u>164.649</u>	<u>684.437</u>	<u>968.363</u>	<u>871.146</u>
Lífeyrir						
Heildarfjárhæð lífeyris	3	<u>97.897</u>	<u>30.818</u>	<u>289.503</u>	<u>418.218</u>	<u>397.965</u>
Hreinar fjárfestingartekjur						
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	4.1	548.869	109.358	0	658.227	(94.131)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	4.2	35.994	12.635	0	48.629	21.210
Vaxtatekjur af bundnum bankainistæðum		0	0	244.385	244.385	241.875
Vaxtatekjur af handbæru fé		1.800	1.944	9.890	13.634	10.810
Fjárfestingargjöld	5	(3.192)	(460)	0	(3.652)	(2.563)
		<u>583.471</u>	<u>123.476</u>	<u>254.275</u>	<u>961.222</u>	<u>177.201</u>
Rekstrarkostnaður						
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	6	<u>4.637</u>	<u>1.117</u>	<u>3.673</u>	<u>9.427</u>	<u>9.660</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		600.215	256.190	645.535	1.501.940	640.722
Hrein eign frá fyrra ári		<u>6.281.817</u>	<u>1.448.988</u>	<u>6.265.598</u>	<u>13.996.403</u>	<u>13.355.680</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u><u>6.882.032</u></u>	<u><u>1.705.178</u></u>	<u><u>6.911.133</u></u>	<u><u>15.498.343</u></u>	<u><u>13.996.403</u></u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2017

	Skýr.	Leið I	Leið II	Leið III	Samtals 2017	Samtals 2016
Eignir						
Fjárfestingar	8,9					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	7	6.236.479	1.390.733	0	7.627.212	7.087.450
Skuldabréf	8	379.675	196.972	0	576.647	370.507
Bundnar bankainnistæður		0	0	6.822.587	6.822.587	6.180.912
		<u>6.616.154</u>	<u>1.587.705</u>	<u>6.822.587</u>	<u>15.026.445</u>	<u>13.638.868</u>
Kröfur						
Kröfur á launagreiðendur	10	7.915	860	5.645	14.420	43
Aðrar kröfur		<u>6.361</u>	<u>1.528</u>	<u>7.731</u>	<u>15.621</u>	<u>14.139</u>
		<u>14.276</u>	<u>2.388</u>	<u>13.376</u>	<u>30.040</u>	<u>14.182</u>
Ýmsar eignir						
Handbært fé		<u>261.692</u>	<u>116.789</u>	<u>92.208</u>	<u>470.690</u>	<u>355.392</u>
Eignir samtals		<u>6.892.122</u>	<u>1.706.882</u>	<u>6.928.171</u>	<u>15.527.175</u>	<u>14.008.443</u>
Skuldir						
Aðrar skuldir	11	<u>10.090</u>	<u>1.704</u>	<u>17.038</u>	<u>28.832</u>	<u>12.040</u>
Skuldir samtals		<u>10.090</u>	<u>1.704</u>	<u>17.038</u>	<u>28.832</u>	<u>12.040</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>6.882.032</u>	<u>1.705.178</u>	<u>6.911.133</u>	<u>15.498.343</u>	<u>13.996.403</u>

Sjóðstreymi árið 2017

	Leið I	Leið II	Leið III	Samtals 2017	Samtals 2016
Inngreiðslur					
Iðgjöld	111.222	164.391	678.374	953.987	873.627
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	8.471	4.792	9.890	23.153	20.907
	<u>119.693</u>	<u>169.183</u>	<u>688.264</u>	<u>977.140</u>	<u>894.533</u>
Útgreiðslur					
Lífeyrir	91.696	30.246	279.487	401.428	402.229
Rekstrarkostnaður	6.539	1.545	3.645	11.730	10.309
Aðrar útgreiðslur	5.113	0	4.196	9.309	2.563
	<u>103.348</u>	<u>31.792</u>	<u>287.328</u>	<u>422.467</u>	<u>415.101</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	16.345	137.392	400.936	554.672	479.432
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	16.339	2.285	0	18.624	28.570
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(1.133.369)	(382.782)	0	(1.516.151)	(1.735.036)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	1.278.959	337.362	0	1.616.321	1.459.328
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	10.077	3.887	0	13.965	13.113
Keypt skuldabréf	(93.742)	(120.529)	0	(214.271)	0
Seld skuldabréf	21.328	21.328	0	42.657	0
Ný bundin innlán	0	0	(391.000)	(391.000)	(310.000)
	<u>99.592</u>	<u>(138.448)</u>	<u>(391.000)</u>	<u>(429.856)</u>	<u>(544.025)</u>
Breyting á handbæru fé	115.937	(1.056)	9.936	124.817	(64.593)
Gengismunur af handbæru fé	(6.671)	(2.848)	0	(9.519)	(10.096)
Handbært fé í upphafi árs	152.426	120.694	82.273	355.392	430.081
Handbært fé í lok árs	<u>261.692</u>	<u>116.789</u>	<u>92.208</u>	<u>470.690</u>	<u>355.392</u>

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

Séreign LSR starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og laga nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins. Sjóðurinn býður upp á þrjár mismunandi fjárfestingarleiðir sem eru fjárhagslega aðskildar og með ólíka samsetningu hlutabréfa, skuldabréfa og innlána.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

2.2 Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í þúsundum íslenskra króna, sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.3 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda, geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynt önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi lið sem hafa veruleg áhrif á ársreikning lífeyrissjóðsins:

i) Stigskipting gangvirðis, sjá skýringu 8.

2.4 Iðgjöld

Iðgjald til sjóðsins er háð ákvörðun sjóðfélagans en frádráttarbært iðgjald frá tekjuskatti er að hámarki 4% af launum. Mótframlag launagreiðanda getur numið allt að 2%.

2.5 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádrögnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum að frádrögnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu nr. 5 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði.

Arður er tekjufærður þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 4.1 má sjá breytingar á gangvirði 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

Skýringar

---

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum að frádregnum gjöldum annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu nr. 5 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökugjöld af sjóðfélagalánum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld. Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapsáhættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

c) Fjárfestingargjöld

Hér eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálfyrirtækja og sjóða um sameiginlega fjárfestingu vegna umsýslu og stjórnunar á fjárfestingum sjóðsins. Í skýringu nr. 5 er greint frá áætluðum og reiknuðum fjárfestingargjöldum vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfasjóða og sjóða um sameiginlega fjárfestingu.

2.6 Rekstrarkostnaður

LSR annast rekstur sjóðsins og greiðir hann mánaðarlega fyrir hlutdeild sína í sameiginlegum kostnaði. Allur rekstrarkostnaður er færður undir skrifstofu- og stjórnunarkostnað. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Sjá nánari umfjöllun í skýringu 6.

2.7 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum, bundnum bankainnistæðum og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 8. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Skuldabréf eru færð á gangvirði með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 8 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Bundnar bankainnistæður

Undir bundnar bankainnistæður eru færð innlán í bönkum sem bundin eru til lengri tíma en þriggja mánaða en sjóðurinn horfir á þessar bankainnistæður sem fjárfestingu en ekki sem handbært fé.

2.8 Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á kostnaðarverði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnistæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.9 Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir í erlendri mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert kaupgengi Seðlabanka Íslands í árslok.

Skýringar

3. Lífeyrir

Greiddur lífeyrir skiptist þannig:

	2017	2016
Ellilífeyrir	397.362	370.661
Örorkulífeyrir	0	1.937
Makalífeyrir	4.158	6.777
Barnalífeyrir	16.698	17.891
Aðrar útgreiðslur	0	699
	418.218	397.965

4. Hreinar fjárfestingartekjur

4.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2017	Aður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2017	Hreinar tekjur samtals 2016
GAMMA: Iceland Gov. Bond Fund	912.700	0	42.634	42.634	44.318
Íslandssjóðir, IS Ríkisskbr. meðallöng	917.002	0	35.411	35.411	25.686
Landsbréf, Markaðsbréf	459.680	0	27.988	27.988	20.837
Júpiter, Ríkisskuldabréfasjóður	430.475	0	24.847	24.847	15.071
Marel hf.	212.683	1.619	53.583	55.203	(3.944)
IS Sértryggð skuldabréf VTR	182.335	0	5.584	5.584	0
Össur hf.	175.207	743	22.470	23.214	(25.571)
GAMMA: Credit Fund	172.105	0	14.106	14.106	0
Reitir fasteignafélag	120.735	2.114	(10.331)	(8.217)	15.911
Icelandair Group hf.	101.212	757	(57.591)	(56.834)	(75.838)
Aðrar eignir	507.124	13.199	46.129	59.328	134.507
	4.191.260	18.433	204.831	223.264	150.976

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2017	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2017	Hreinar tekjur samtals 2016
Wellington Global Quality Growth Fund .	543.026	(33.444)	127.288	93.843	(10.803)
MFS Global Equity Fund	517.560	(33.435)	101.942	68.508	(31.366)
SSgA World Index Fund	516.886	(24.954)	78.383	53.429	5.182
Vanguard Global Stock Index	484.723	(25.763)	71.952	46.189	(22.957)
Schroder Global Active Value	393.358	(25.294)	62.335	37.041	(215)
Schroder Global Core	276.887	(14.464)	41.774	27.311	(10.070)
T. Rowe Price US Small Cap Fund	230.244	(14.065)	34.093	20.028	855
T. Rowe Price US Large Growth	148.372	(8.785)	39.166	30.380	(14.279)
Jupiter European Growth	141.447	3.491	11.044	14.535	(17.473)
Seilern Stryx World Growth	67.782	(4.244)	15.027	10.783	(5.636)
Aðrar eignir	115.667	(4.550)	37.466	32.917	(138.345)
	3.435.952	(185.507)	620.470	434.963	(245.107)

Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum ..... **658.227 **(94.131)****

Skýringar

4.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Samtals 2017	Samtals 2016
Ríkistryggð skuldabréf	25.960	0	25.960	15.996
Skuldabréf sveitarfélaga	19.415	0	19.415	5.213
Skuldabréf lánastofnana	3.253	0	3.253	0
Samtals tekjur af skuldabréfum	48.629	0	48.629	21.210

5. Fjárfestingargjöld

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestinga- gjalda alls af meðaleign
Árið 2017					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	18.879	18.879	2.941.007	0,64%
Vegna innlendra fjárfestingasjóða	0	1.202	1.202	177.220	0,68%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	248	248	13.053	1,90%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	3.038	11.985	15.023	2.957.845	0,51%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu		1.317	1.317	129.699	1,02%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	364	0	364		
Vörslubóknanir	251	0	251		
	3.652	33.631	37.284	6.218.825	0,60%

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Samtals 2017
Fjárfestingarleið			
Leið I	3.192	26.913	30.105
Leið II	460	6.718	7.179
	3.652	33.631	37.284

Skýringar

	Bein fjárfestingar-gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar-gjöld	Fjárfestingar-gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestinga-gjalda alls af meðaleign
Árið 2016					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	25.319	25.319	3.155.952	0,80%
Vegna innlendra fagfjárfestisjóða	0	253	253	17.279	1,47%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	1.719	11.781	13.499	2.572.194	0,52%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	2.526	2.526	173.904	1,45%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	412	0	412	0	
Vörslubóknanir	432	0	432	0	
	<u>2.563</u>	<u>39.878</u>	<u>42.441</u>	<u>5.919.329</u>	<u>0,72%</u>

	Bein fjárfestingar-gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar-gjöld	Samtals 2016
Fjárfestingarleið			
Leið I	2.289	31.918	34.207
Leið II	274	7.960	8.234
	<u>2.563</u>	<u>39.878</u>	<u>42.441</u>

6. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

Hlutdeild Séreignar LSR í kostnaði LSR:	2017	2016
Laun og launatengd gjöld	5.939	6.110
Upplýsingatækni, rekstur tölvukerfa og upplýsingaveitur	1.322	1.460
Annar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	2.166	2.090
	<u>9.427</u>	<u>9.660</u>

Rekstur Séreignar LSR er í umsjá LSR þar sem starfsmenn LSR annast allan rekstur sjóðsins, m.a. skráningu iðgjalda, ávöxtun fjármuna, bókhald, afgreiðslu lífeyris og alla aðra þjónustu við sjóðfélaga. LSR annast einnig ársskýrslugerð fyrir Séreign LSR og öll nauðsynleg skil á gögnum til endurskoðanda LSR. LSR sér jafnframt um öll skýrslu- og gagnaskil fyrir hönd Séreignar LSR til opinberra aðila, m.a. Fjármálaeftirlitsins og Seðlabanka Íslands. Séreign LSR tekur þátt í sameiginlegum kostnaði LSR í samræmi við reglur sem sjóðirnir hafa undirritað sín á milli.

Skýringar

7. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Innlend verðbréf:

Skráð félög:	Eignarhlutur	2017	Kostnaðarverð	2016
Marel hf.	0,1%	212.683	60.852	162.032
Össur hf.	0,1%	175.207	57.937	153.414
Reitir fasteignafélag hf.	0,2%	120.735	39.113	138.023
HB Grandi hf.	0,2%	103.381	92.445	55.836
Icelandair Group hf.	0,1%	101.212	13.381	156.692
Hagar hf.	0,2%	83.980	33.085	120.847
Eimskipafélag Íslands hf.	0,1%	59.193	60.911	71.724
Síminn hf.	0,1%	50.457	40.551	44.595
N1 hf.	0,2%	45.953	27.716	59.556
EIK fasteignafélag hf.	0,1%	38.281	26.024	37.183
Reginn hf.	0,1%	33.871	23.752	30.955
Tryggingamiðstöðin hf.	0,1%	29.906	24.137	26.123
Sjóvá Almennar tryggingar hf.	0,1%	27.439	18.252	32.109
Fjarskipti hf.	0,1%	23.561	13.982	19.494
Vátryggingafélag Íslands hf.	0,0%	0	2.473	15.903
		<u>1.105.859</u>	<u>1.124.486</u>	

Óskráð félög og sjóðir um sameiginlega fjárfestingu:	Eignarhlutur	2017	Kostnaðarverð	2016
Frumtak slhf.	0,3%	5.016	9.984	5.954
Alþjóða fasteignasjóðurinn	0,3%	3.269	8.364	6.366
Auður I fagfjárfestingsjóður slf.	0,2%	2.139	1.531	4.330
		<u>10.424</u>	<u>16.650</u>	

Kostnaðarverð í töflu hér að framan er skilgreint sem kaupverð að frádrögnum söluverði í viðkomandi félagi, sjóði um sameiginlega fjárfestingu eða verðbréfasjóði. Þannig er ekki tekið tillit til arðgreiðslna. Kostnaðarverð er ekki sett fram þar sem eðli og uppbygging fjárfestingarinnar leiðir ekki fram kostnaðarverð sem hægt er að byggja á. Sjóðurinn á ekki eignaraðild að félagi þar sem um er að ræða ótakmarkaða ábyrgð, né þar sem um er að ræða dóttur- eða hlutdeildarfélag.

Skýringar

Skuldabréfasjóðir:

Íslandssjóðir, IS Ríkisskuldabréf meðallöng	3,9%	917.002	467.799	471.591
GAMMA: Iceland Government Bond Fund	16,0%	912.700	626.944	693.122
Landsbréf, Markaðsbréf	13,0%	459.680	223.104	411.692
Júpiter, Ríkisskuldabréfasjóður	13,1%	430.475	277.287	355.628
IS Sértryggð skuldabréf VTR	6,0%	182.335	176.750	0
GAMMA: Credit Fund	1,7%	172.105	169.000	0
Íslandssjóðir, Sjóður 1 - blandaður skuldabréfasjóður	2,6%	679	31.229	1.472
Aðrir skuldabréfasjóðir	0,0%	0	(165.615)	1.227.973
		<u>3.074.977</u>		<u>3.161.477</u>

Innlend verðbréf samtals		<u>4.191.260</u>		<u>4.302.613</u>
--------------------------------	--	------------------	--	------------------

Erlend verðbréf:

Hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum:

	Eignarhlutur	2017	Kostnaðarverð	2016
Wellington Global Quality Growth Fund	0,3%	543.026	459.985	449.183
MFS Global Equity Fund	0,1%	517.560	478.598	449.053
SSgA World Index Fund	0,1%	516.886	458.273	338.974
Vanguard Global Stock Index	0,0%	484.723	441.649	338.578
Schroder Global Active Value	0,2%	393.358	300.815	340.770
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	864.732	357.899	724.548
		<u>3.320.285</u>		<u>2.641.105</u>

Hlutdeildarskírteini í skráðum sjóðum um sameiginlega fjárfestingu:

	Eignarhlutur	2017	Kostnaðarverð	2016
Schroder Private Equity Fund of Funds III	0,1%	16.354	(16.198)	21.443
Schroder Private Equity Fund of Funds IV	0,0%	11.346	(1.465)	12.030
Aberdeen Diamond Private Equity III	0,0%	6.744	3.357	10.951
LGT Crown European Private Equity	0,0%	1.393	(5.302)	3.087
		<u>35.837</u>		<u>47.511</u>

Skýringar

Hlutdeildarskírteini í óskráðum sjóðum um sameiginlega fjárfestingu:

	Eignarhlutur	2017	Kostnaðarverð	2016
Landsbanki Private Equity II - B	0,2%	13.237	7.091	8.920
Morgan Stanley AIP PMF IV	0,0%	12.153	2.797	14.859
Morgan Stanley AIP EPMF	0,0%	11.793	1.016	16.319
Morgan Stanley AIP PMF III	0,0%	11.699	(25.315)	15.781
SVG Asia Fund of Funds	0,1%	11.600	6.962	13.552
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	19.349	(9.726)	26.792
		<u>79.829</u>		<u>96.221</u>
Erlend verðbréf samtals		<u>3.435.952</u>		<u>2.784.837</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals		<u>7.627.212</u>		<u>7.087.450</u>

8. Fjármálagerðing

8.1 Flokkar fjármálagerðinga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerðinga:

Fjárfestingar á gangvirði í árslok	2017	2016
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	7.627.212	7.087.450
Skuldabréf	576.647	370.507
Bundnar bankainnstæður	6.822.587	6.180.912
Fjárfestingar samtals	<u>15.026.445</u>	<u>13.638.868</u>

8.2 Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar, sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Gangvirðismatið byggir á skráðum verðbréfum á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Gangvirðismatið byggir ekki á skráðum verðum á virkum markaði (stig 1) heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum).

Stig 3: Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum.

Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2017	Leið I	Leið II	Leið III	Samtals
Stig 1	6.513.522	1.564.247	6.822.587	14.900.355
Stig 3	102.632	23.458	0	126.090
	<u>6.616.154</u>	<u>1.587.705</u>	<u>6.822.587</u>	<u>15.026.445</u>

Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2016	Leið I	Leið II	Leið III	Samtals
Stig 1	5.998.102	1.299.473	6.180.912	13.478.487
Stig 3	132.781	27.601	0	160.382
	<u>6.130.883</u>	<u>1.327.073</u>	<u>6.180.912</u>	<u>13.638.868</u>

Skýringar

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 2 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í stig 2 eru færðar fjárfestingar þar sem ekki er virkur markaður. Matið á eignunum ákvarðast af nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kauptilboðum frá ótengdum aðilum. Einnig er stuðst við gangvirði annarra sambærilegra fjáreigna.

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 3 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í stig 3 eru notuð gögn eins og verðmat frá rekstraraðilum fjárfestinga- og fagfjárfestasjóða, söluréttur eða verðmat sjóðsins byggt á afkomu viðkomandi félags eða samanburði við sambærilegar fjáreignir.

Breytingar sem falla undir stig 3 á árinu eru eftirfarandi:

	Leið I	Leið II	Leið III
Staða í ársbyrjun	132.781	27.601	0
Keypt á árinu	5.553	1.453	0
Selt á árinu / afborganir	(41.546)	(7.589)	0
Vextir og matsbreyting	5.844	1.992	0
Staða í árslok	102.632	23.458	0

9. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:

	2017	2016
ISK	11.412.018	10.847.665
USD	3.230.077	2.612.035
EUR	209.143	179.168
DKK	175.207	0
	15.026.445	13.638.868

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:

Eignir í íslenskum krónum	55,9%	62,6%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	44,1%	37,4%
	100,0%	100,0%

10. Kröfur

	2017	2016
Kröfur á launagreiðendur vegna iðgjalda	14.420	43

11. Aðrar skuldir

	2017	2016
Staðgreiðsla skatta af lífeyrisgreiðslum	28.830	12.040
	28.830	12.040

Skýringar

---

12. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í sjóðum um sameiginlega fjárfestingu fyrir ákveðna fjárhæð, sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er eftirfarandi:

	2017	2016
Innlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	0	4.626
Erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	16.016	32.219
	<u>16.016</u>	<u>36.845</u>

13. Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins samkvæmt lögum er að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn framkvæmdastjóra og forstöðumanni áhættustýringar sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnunnar.

Áhættustefna sjóðsins í upphafi árs 2017 og áhættustýring byggði á leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013, um áhættustýringu (eftirlitskerfi) samtryggingadeilda lífeyrissjóða og leiðbeinandi tilmælum FME nr. 2/2013, um áhættustýringu (eftirlitskerfi) vörsluaðila séreignarsparnaðar. Um mitt ár 2017 kom ný reglugerð nr. 590/2017 um um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Innleiðing nýju reglugerðarinnar er enn í gangi og er því þessi kafli enn miðaður við eldri tilmælin. Jafnframt byggir áhættustefnan og áhættustýringin á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, sem og reglugerð nr. 916/2009, um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar ásamt lögum nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.

Áhættustefna sjóðsins er eitt af lykilverkfærum stjórnar við það að uppfylla skyldur sínar sem yfirstjórn sjóðsins. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásætlanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Áhætta sjóðsins er flokkuð í eftirfarandi fimm yfirflokk:

1. Fjárhagslega áhættu (markaðsáhættu).
2. Mótaðilaáhættu.
3. Lífeyristryggingaráhættu.
4. Lausafjárahættu.
5. Rekstraráhættu.

13.1. Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxtaáhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu, e) ósamræmisáhættu, f) verðbólguáhættu og g) áhættu vegna eigna utan efnahagsreiknings.

a) Vaxtaáhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögun vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Vaxtaáhættuna er unnt að mæla með meðallíftímaaðferð (e. Duration Based Method) sem og breytingu á virði safnsins vegna breytingar á stýrivöxtum og vaxtabreytinga á íslenskum ríkisverðbréfum. Vaxtaáhættan tengist einnig mati á skerðingaráhættu, verðbólguáhættu og ósamræmisáhættu.

Til að fylgjast með vaxtaáhættunni þá er ársfjórðungslega reiknaður út meðallíftími skuldabréfa í safni sjóðsins og borinn saman við stefnu.

b) Uppgreiðsluáhætta

Hættan á að skuldabréf með föstum vöxtum verði greitt upp fyrir gjalddaga og að lífeyrissjóðurinn fái ekki þá ávöxtun sem stefnt er að. Samkvæmt reglum sem Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga hefur gefið út er uppgreiðsluáhætta skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri.

c) Markaðsáhætta

Hætta á lækkun markaðsvirðis verðbréfa, svo sem hlutabréfa og hlutdeildarskírteina verðbréfasjóða. Mælikvarði á markaðsáhættu slíkra verðbréfa er jafnan flókt ávöxtunar verðbréfa, reiknað sem frávik ávöxtunar.

Skýringar

Til að meta markaðsáhættu eru ársfjórðungslega reiknuð út fyrir hvert innlent hlutabréf og hvern erlendan sjóð í safni eftirfarandi gildi:

1. Staðalvik mánaðarlegrar ávöxtunar
2. Beta stuðull (e. beta)
3. Eltiskekkja (e. tracking error)
4. Upplýsingahlutfall (e. information ratio)
5. Sharpe hlutfall (e. Sharpe ratio)
6. Mesta mánaðarlega lækkun
7. Fylgni við viðmið

Til að fylgjast með markaðsáhættu þá er reglulega fylgst með virði verðbréfa sem færð eru á gangvirði og borið saman við hvort hlutfall þeirra sé í samræmi við fjárfestingarstefnu. Í eftirfarandi töflu sést hvernig markaðsvirði eignaflokkana er miðað við fjárfestingastefnu. Vikmörk fjárfestingarstefnu eru tilgreind í sviga þar sem við á.

Hlutabréfaeign Leið I			Hlutfall	Hlutfall
	2017	2016	2017	2016
Innlend hlutabréf (0% - 21%)	974.937	992.045	14,2%	15,8%
Erlend hlutabréf (20% - 50%)	2.886.791	2.322.952	42,0%	37,0%
Sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	98.419	126.761	1,4%	2,0%
Samtals hlutabréf og sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	3.960.147	3.441.758	57,6%	54,8%
Fjárfestingar og handbært fé alls	6.877.846	6.283.309	100,0%	100,0%

Hlutabréfaeign Leið II			Hlutfall	Hlutfall
	2017	2016	2017	2016
Innlend hlutabréf (0% - 16%)	135.938	138.366	8,0%	9,6%
Erlend hlutabréf (10% - 40%)	433.494	319.609	25,4%	22,1%
Sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	26.434	26.434	1,6%	1,8%
Samtals hlutabréf og sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	595.866	484.409	35,0%	33,5%
Fjárfestingar og handbært fé alls	1.704.494	1.447.879	100,0%	100,0%

Leið III

Leið III fjárfestir eingöngu í bundnum innlánnum.

d) Gjaldmiðlaáhætta

Hættan á að breytingar á gengi gjaldmiðla (stýring ISK) rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum. Þá er áhættan helst fólgin í gengisflökti ISK gagnvart öðrum myntum og samdreifni (e. covariance) milli þeirra. Lífeyrissjóðum er heimilt að fjárfesta fyrir allt að 50% af hreinni eign í erlendum fjármálaafurðum, sbr. 6. mgr. 36. gr. laga nr. 129/1997, án tillits til afleiðusamninga, svo sem gjaldmiðlavarnasamninga.

Eftirfarandi tafla sýnir skráð kaupgengi þeirra gjaldmiðla í árslok sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins þar sem horft er á undirliggjandi eignir erlendra hlutdeildarskírteina og sérgreindra safna. Kaupgengi er skv. opinberri skráningu Seðlabanka Íslands.

Mynt	2017	2016
USD	104,17	112,55
EUR	124,70	118,80
JPY	0,93	0,96
GBP	140,64	138,57
CHF	106,77	110,50

Skýringar

Til að fylgjast með gengisáhættu er fylgst ársfjórðungslega með hlutfalli erlendra eigna sjóðsins og erlendra hlutabréfa ásamt því að reiknuð er samdreifni helstu gjaldmiðla í eignasafni. Vikmörk fjárfestingarstefnu eru tilgreind í sviga.

Erlend eign			Hlutfall	Hlutfall
Leið I	2017	2016	2017	2016
Erlend hlutabréf (20% - 50%)	2.886.791	2.322.952	42,0%	37,0%
Erlend eign (20% - 65%)	2.983.413	2.426.134	43,4%	38,6%
Fjárfestingar og handbært fé alls	6.877.846	6.283.309	100,0%	100,0%

Erlend eign			Hlutfall	Hlutfall
Leið II	2017	2016	2017	2016
Erlend hlutabréf (10% - 40%)	433.494	319.609	25,4%	22,1%
Erlend eign (10% - 50%)	455.807	358.703	26,7%	24,8%
Fjárfestingar og handbært fé alls	1.704.494	1.447.879	100,0%	100,0%

Hlutfallsleg skipting erlendra verðbréfa eftir gjaldmiðlum:	Leið I	Leið I	Leið II	Leið II
	2017	2016	2017	2016
USD	53,3%	60,1%	53,3%	59,1%
EUR	21,0%	12,6%	21,0%	14,2%
JPY	5,4%	4,6%	5,4%	4,6%
GBP	7,3%	6,3%	7,3%	6,3%
CHF	4,0%	4,1%	4,0%	4,1%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	9,1%	12,4%	9,1%	11,8%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Leið III

Allar eignir leiðar III eru í íslenskum krónum.

e) Ósamræmisáhætta

Hættan á ósamræmi í breytingum á markaðsverði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Verðtrygging er dæmi um áhættuþátt. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar en eignasafn er sjaldnast verðtryggt að fullu.

Árlegt álagspróf sem gert er að forskrift FME er nýtt til að fylgjast með ósamræmisáhættu sjóðsins.

f) Verðbólguáhætta

Hættan á að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram 3,5% raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Til að fylgjast með verðbólguáhættu er hlutfall verðtryggðra eigna sjóðsins borið saman við stefnu ársfjórðungslega. Vikmörk fjárfestingarstefnu er tilgreint í sviga þar sem við á.

Skýringar

Verðtryggðar og óverðtryggðar eignir í íslenskum krónum:			Hlutfall	Hlutfall
Leið I	2017	2016	2017	2016
Verðtryggð skuldabréf (20% - 100%)	1.719.461	1.583.394	25,0%	25,2%
Óverðtryggð skuldabréf	880.364	1.058.262	12,8%	16,8%
Fjárfestingar og handbært fé alls	6.877.846	6.283.309	100,0%	100,0%

Verðtryggðar og óverðtryggðar eignir í íslenskum krónum:			Hlutfall	Hlutfall
Leið II	2017	2016	2017	2016
Verðtryggð skuldabréf (25% - 100%)	664.753	502.414	39,0%	34,7%
Óverðtryggð skuldabréf	311.922	324.427	18,3%	22,4%
Fjárfestingar og handbært fé alls	1.704.494	1.447.879	100,0%	100,0%

Verðtryggðar og óverðtryggðar eignir í íslenskum krónum:			Hlutfall	Hlutfall
Leið III	2017	2016	2017	2016
Verðtryggð innlán	6.822.587	6.180.912	98,7%	98,7%
Óverðtryggð innlán	92.208	82.273	1,3%	1,3%
Fjárfestingar og handbært fé alls	6.914.795	6.263.184	100,0%	100,0%

g) Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings

Hættan á breytingum á undirliggjandi skuldbindingum utan efnahags, sem eru skuldbindingar í innlendum og erlendum sjóðum um sameiginlega fjárfestingu og er staða þeirra er tilgreind í skýringum.

Til að fylgjast með þessari áhættu eru tvisvar á ári teknar saman upplýsingar um ófjárfestar skuldbindingar í sjóðum um sameiginlega fjárfestingu. Sjá nánari umfjöllun í skýringarlið nr. 12.

13.2. Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er skilgreind sem hættan á því að gagnaðili fjármálagernings uppfylli ekki ákvæði hans. Með mótaðilaáhættu er átt við að útgefendur verðbréfa, svo sem lántakendur eða fyrirtæki, verði gjaldþrota eða hæfi mótaðilans til greiðslu versni verulega. Áhættan á gjaldþroti tiltekins skuldara er metin, eða að tap/greiðsludráttur verði af útlánunum. Öll skuldabréf eru áhættumetin við kaup. Einnig þarf að meta skuldara eftir þrepum, þ.e. hversu líklegt er að viðkomandi skuldari geti ekki mætt skuldbindingum sínum miðað við sveiflur í rekstrarumhverfi útgefanda.

Metin er mótaðilaáhætta stærstu útgefenda skuldabréfa (>2% af heildareignum) m.t.t. líkinda á greiðslufalli að einhverju eða öllu leyti. Íslenska ríkið og íslensk sveitarfélög eru undanskilin þessu eftirliti. Árið 2017 féll ekkert félag undir þetta hjá Séreign LSR.

13.3. Lífeyrstryggingaráhætta

Álagspróf með hliðsjón af leiðbeindandi tilmælum FME nr. 2/2013

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 2/2013. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta tap sjóðsins miðað við mismunandi álagsþætti.

Niðurstöður álagsprófs, áætlað tap sjóðs:

Leið I	2017	2016
VNV hækkun ársins aukin um 0,5% stig	0,1%	0,1%
GVT lækkar um 10%	(3,7%)	(4,0%)
Innlend/erlend markaðsskuldabréf lækka um 10%	(3,8%)	(4,2%)
Erlend hlutabréf lækka um 10%	(4,2%)	(3,7%)
Innlend hlutabréf lækka um 10%	(1,4%)	(1,6%)
Leið II	2017	2016
VNV hækkun ársins aukin um 0,5% stig	0,2%	0,2%
GVT lækkar um 10%	(2,2%)	(2,6%)
Innlend/erlend markaðsskuldabréf lækka um 10%	(5,7%)	(5,7%)
Erlend hlutabréf lækka um 10%	(2,5%)	(2,2%)
Innlend hlutabréf lækka um 10%	(0,8%)	(1,0%)
Leið III	2017	2016
VNV hækkun ársins aukin um 0,5% stig	0,5%	0,5%

13.4. Lausafjánhætta

Hættan á að sjóðurinn hafi ekki nægilegt laust fé til að standa við nauðsynlegar greiðslur, sem dæmi:

- greiða lífeyri samkvæmt samþykktum
- gera upp verðbréfavíðskipti sem hann hefur stofnað til
- greiða fyrir rekstur á sjóðnum.

Ástæður þess geta verið margvíslegar, meðal annars minni greiðslur launagreiðenda upp í skuldbindingar og óvænt útstreymi fjár.

Lausafjánhættu er skipt í seljanleikaáættu annars vegar og útstreymisáættu hins vegar. Seljanleikahættan lýtur að því að ekki takist að selja verðbréf eða innleysa fjármálagerninga á nógu skömmum tíma nema undir matsvirði, sem þar með leiðir af sér tap. Til að fylgjast með er þess gætt að hlutfall auðseljanlegra eigna fari ekki undir skilgreind mörk í fjárfestingarstefnu. Útstreymisáætta vísar hins vegar til hættunnar á að eignir renni hraðar úr sjóðnum en ráð var fyrir gert. Til að fylgjast með þessari hættu er reglulega farið yfir greiðsluflæði sjóðsins. Auðseljanlegar eignir eru skilgreindar sem allar eignir utan sjóðfélagalána og sjóði um sameiginlega fjárfestingu. Í fjárfestingarstefnu er lágmark auðseljanlegra eigna skilgreint.

Hlutfall auðseljanlegra eigna	Leið I	Leið II	Leið III
Lágmarkshlutfall auðseljanlegra eigna samkvæmt fjárfestingarstefnu	75,0%	75,0%	100,0%
Hlutfall auðseljanlegra eigna í árslok 2017	98,6%	99,6%	100,0%

Skýringar

Hlutfall lífeyrisgreiðsla af iðgjöldum er afar ólíkt milli fjárfestingarleiða. Lífeyrisbyrði er hæst hjá Leið I, en það dregur aftur á móti úr lausafjárahættu að hátt hlutfall eigna er í auðseljanlegum verðbréfum.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum:

Leið I	2017	2016
Lífeyrir	97.897	172.393
Iðgjöld	119.278	194.838
Lífeyrisbyrði	82,1%	88,5%
Leið II	2017	2016
Lífeyrir	30.818	29.974
Iðgjöld	164.649	147.724
Lífeyrisbyrði	18,7%	20,3%
Leið III	2017	2016
Lífeyrir	289.503	195.598
Iðgjöld	684.437	528.584
Lífeyrisbyrði	42,3%	37,0%

13.5. Rekstraráhætta

Huga þarf að allri rekstraráhættu tengdri starfsemi sjóðsins. Rekstraráhætta er skilgreind sem áhættan vegna taps sem er afleiðing af ófullnægjandi eða ónothæfum innri verkferlum, starfsmönnum, kerfum eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Áhætta vegna svika í rekstri, hvort heldur vegna starfsmanna eða utanaðkomandi áhrifa gætu valdið sjóðnum fjárhagslegu tjóni. Huga þarf vel að verkferlum og innra eftirliti til að fylgja reglugerðum FME og reglum sjóðsins. Huga þarf reglulega að áhættu sem tengist upplýsingatækni og áhættu vegna ýmis konar útvistunar. Skemmdir eða bilanir í búnaði geta haft áhrif á daglegan rekstur og þurfa þessi atriði hjá sjóðnum að standast alla þá staðla um upplýsingaöryggi sem fyrir liggja.

Til að takmarka rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt skýrar innri reglur, starfslýsingar og verkferla.

Kennitölur - Séreign LSR

14. Fimm ára yfirlit	2017	2016	2015	2014	2013
Leið I					
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	9,2%	(1,3%)	8,7%	8,9%	9,7%
Raunávöxtun.....	7,4%	(3,3%)	6,6%	7,8%	5,8%
Hrein raunávöxtun.....	7,3%	(3,4%)	6,5%	7,7%	5,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	4,7%	4,6%	5,6%	6,3%	6,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	1,7%	0,8%	2,1%	2,4%	2,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	91,3%	55,1%	53,0%	50,4%	48,1%
Skráð skuldabréf.....	5,7%	43,4%	44,8%	46,1%	47,3%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	3,0%	1,5%	2,1%	3,3%	3,9%
Óskráð skuldabréf.....	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%	0,7%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	54,9%	60,1%	69,4%	66,8%	62,8%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	45,1%	39,9%	30,6%	33,2%	37,2%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	998	1.018	1.050	1.098	1.147
Fjöldi lífeyrisþega.....	39	37	32	55	57
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	2.597	2.496	2.447	2.476	2.512
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld.....	120	200	200	189	237
Lífeyrir.....	99	177	101	224	179
Hreinar fjárfestingartekjur.....	588	(84)	520	506	508
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	5	5	5	5	5
Breyting á hreinni eign.....	605	(66)	614	466	561
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	93,3%	90,4%	70,7%	34,0%	25,7%
Örorkulífeyrir.....	0,0%	0,8%	0,1%	0,0%	0,1%
Makalífeyrir.....	2,1%	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%
Barnalífeyrir.....	4,5%	8,1%	7,2%	4,7%	2,1%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,4%	21,6%	61,0%	71,9%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	82,1%	88,5%	50,5%	118,5%	75,7%
Skrifst. og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	3,9%	2,5%	2,4%	2,6%	2,1%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	8,9%	(1,3%)	8,2%	8,6%	9,2%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,07%	0,08%	0,08%	0,08%	0,09%

Kennitölur vegna árána 2014 og fyrr byggja á útreikningi samkvæmt eldri reglum um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000.

Kennitölur - Séreign LSR

14. Fimm ára yfirlit	2017	2016	2015	2014	2013
Leið II					
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	8,2%	0,7%	7,6%	7,8%	8,7%
Raunávöxtun.....	6,3%	(1,3%)	5,5%	6,7%	4,9%
Hrein raunávöxtun.....	6,3%	(1,4%)	5,4%	6,7%	4,8%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	4,3%	4,6%	5,4%	6,5%	6,2%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	2,7%	2,1%	2,7%	2,7%	2,8%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	83,6%	36,2%	37,7%	39,3%	38,7%
Skráð skuldabréf.....	12,4%	62,1%	59,6%	56,5%	55,3%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	4,0%	1,7%	2,5%	3,5%	4,6%
Óskráð skuldabréf.....	0,0%	0,0%	0,1%	0,6%	1,4%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	71,3%	74,0%	74,9%	70,9%	68,0%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	28,7%	26,0%	25,1%	29,1%	32,0%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	574	557	553	415	282
Fjöldi lífeyrisþega	22	20	15	17	18
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	910	833	773	748	478
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld.....	166	200	131	109	73
Lífeyrir.....	31	177	52	50	53
Hreinar fjárfestingartekjur.....	125	(84)	93	87	88
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	1	1	1	1	1
Breyting á hreinni eign	258	(66)	171	145	107
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	96,8%	99,2%	89,7%	71,2%	53,0%
Örorkulífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,3%
Makalífeyrir.....	2,1%	0,0%	10,3%	0,0%	0,5%
Barnalífeyrir.....	1,1%	0,8%	0,0%	1,9%	1,3%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,0%	0,0%	26,8%	44,9%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	18,7%	20,3%	39,5%	45,4%	72,3%
Skrifst. og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	0,7%	0,7%	0,7%	0,9%	1,3%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	7,8%	0,9%	7,2%	7,5%	8,4%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,07%	0,08%	0,08%	0,09%	0,09%

Kennitölur vegna árána 2014 og fyrr byggja á útreikningi samkvæmt eldri reglum um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000.

Kennitölur - Séreign LSR

14. Fimm ára yfirlit	2017	2016	2015	2014	2013
Leið III					
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	3,9%	4,2%	4,3%	3,2%	5,8%
Raunávöxtun.....	2,1%	2,1%	2,2%	2,1%	2,1%
Hrein raunávöxtun.....	2,1%	2,0%	2,2%	2,1%	2,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	2,1%	2,1%	2,2%	2,4%	3,1%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	3,1%	3,6%	3,8%	4,0%	4,4%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Bankainnistæður, bundnar.....	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	1.506	1.491	1.507	1.292	1.140
Fjöldi lífeyrisþega	112	90	89	105	95
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	3.734	3.555	3.501	3.572	1.984
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld.....	690	543	434	582	382
Lífeyrir.....	292	201	233	292	260
Hreinar fjárfestingartekjur.....	256	253	239	165	292
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	4	4	4	4	3
Breyting á hreinni eign	651	592	436	450	410
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	95,4%	94,6%	90,2%	68,5%	77,1%
Örorkulífeyrir.....	0,0%	0,3%	0,0%	0,1%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,5%	3,1%	2,3%	1,2%	2,1%
Barnalífeyrir.....	4,1%	1,9%	2,3%	0,8%	1,6%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,0%	5,1%	29,5%	19,2%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	42,3%	37,0%	53,7%	50,3%	68,2%
Skrifst. og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	0,5%	0,7%	0,8%	0,6%	0,8%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	3,9%	4,1%	4,2%	3,1%	5,8%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,06%	0,06%	0,06%	0,07%	0,06%

Kennitölur vegna árána 2014 og fyrr byggja á útreikningi samkvæmt eldri reglum um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000.

Viðauki I

Deildaskipt yfirlit LSR

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017

	2017	2017	2017	2017	2016
Iðgjöld	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld sjóðfélaga	7.131.027	490.920	895.652	8.517.599	7.789.142
Iðgjöld launagreiðenda	20.502.482	1.514.632	520.190	22.537.304	20.510.604
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(21.788)	0	4.394	(17.394)	16.863
Lífeyrishækkningar	0	16.702.481	0	16.702.481	14.985.677
Greiðslur vegna lífeyrisauka og skuldbindinga ..	0	24.000.000	0	24.000.000	117.230.000
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	216.809	126.066	0	342.875	310.007
Uppgjör og innborganir vegna skuldbindinga ...	0	1.317.909	0	1.317.909	2.207.829
Séreignariðgjöld ráðstafað inn á fasteignalán ...	0	0	(451.873)	(451.873)	(484.009)
	<u>27.828.529</u>	<u>44.152.009</u>	<u>968.363</u>	<u>72.948.901</u>	<u>162.566.112</u>
Lífeyrir					
Heildarfjárhæð lífeyris	5.934.302	42.173.014	418.218	48.525.534	43.528.500
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	181.067	20.394	0	201.462	197.919
	<u>6.115.369</u>	<u>42.193.408</u>	<u>418.218</u>	<u>48.726.996</u>	<u>43.726.419</u>
Hreinar fjárfestingartekjur					
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	15.827.066	11.437.846	658.227	27.923.140	(13.126.657)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	20.515.447	6.797.634	48.629	27.361.709	21.633.617
Vaxtatekjur af bundnum bankainnistæðum	0	0	244.385	244.385	241.875
Vaxtatekjur af handbæru fé	(34.427)	102.266	13.634	81.473	676.486
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	3.092	4.686	0	7.778	50.343
Fjárfestingargjöld	(115.393)	(91.312)	(3.652)	(210.357)	(307.152)
	<u>36.195.785</u>	<u>18.251.121</u>	<u>961.222</u>	<u>55.408.128</u>	<u>9.168.512</u>
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	501.686	459.472	9.427	970.585	876.136
Önnur gjöld	0	2	0	2	10.981
	<u>501.686</u>	<u>459.474</u>	<u>9.427</u>	<u>970.587</u>	<u>887.117</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	57.407.259	19.750.247	1.501.940	78.659.446	127.121.088
Hrein eign frá fyrra ári	<u>497.722.700</u>	<u>208.694.832</u>	<u>13.996.403</u>	<u>720.413.935</u>	<u>593.292.847</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>555.129.959</u>	<u>228.445.079</u>	<u>15.498.343</u>	<u>799.073.381</u>	<u>720.413.935</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2017

Eignir	2017	2017	2017	2017	2016
	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Fjárfestingar					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	187.147.871	103.381.086	7.627.212	298.156.169	268.571.553
Skuldabréf	334.142.800	111.352.887	576.647	446.072.334	400.358.207
Bundnar bankainnistæður	0	0	6.822.587	6.822.587	6.180.912
Aðrar fjárfestingar	110.131	58.362	0	168.493	151.718
	<u>521.400.803</u>	<u>214.792.335</u>	<u>15.026.445</u>	<u>751.219.583</u>	<u>675.262.391</u>
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	2.177.529	1.114.363	14.420	3.306.312	3.756.236
Aðrar kröfur	2.660.261	7.249	15.621	2.683.131	2.424.705
	<u>4.837.791</u>	<u>1.121.612</u>	<u>30.040</u>	<u>5.989.443</u>	<u>6.180.942</u>
Ýmsar eignir					
Varanlegir rekstrarfjármunir	443.521	13.609	0	457.130	473.613
Handbært fé	28.739.787	14.607.190	470.690	43.817.667	40.689.232
Eignir samtals	<u>555.421.902</u>	<u>230.534.745</u>	<u>15.527.175</u>	<u>801.483.823</u>	<u>722.606.178</u>
Skuldir					
Áfallin lífeyrisskuldbinding	83.221	146.396	0	229.617	202.655
Aðrar skuldir	208.722	1.943.270	28.832	2.180.824	1.989.588
Skuldir samtals	<u>291.943</u>	<u>2.089.666</u>	<u>28.832</u>	<u>2.410.442</u>	<u>2.192.243</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>555.129.959</u>	<u>228.445.079</u>	<u>15.498.343</u>	<u>799.073.381</u>	<u>720.413.935</u>
Eignir utan efnahagsreiknings					
Krafa á launagr. skv. 33. gr. laga nr. 1/1997		398.727.957		398.727.957	382.841.994

Sjóðstreymi árið 2017

	2017	2017	2017	2017	2016
Inngreiðslur	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld	27.456.482	25.987.910	953.987	54.398.380	44.522.451
Greiðslur vegna lífeyrisauka og skuldbindinga ..	0	259.315	23.153	282.467	24.010.885
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	895.810	39.094	0	934.904	1.115.979
Aðrar inngreiðslur	122.245	0	0	122.245	139.770
	<u>28.474.537</u>	<u>26.286.320</u>	<u>977.140</u>	<u>55.737.996</u>	<u>69.789.085</u>
Útgreiðslur					
Lífeyrir	6.091.534	42.076.183	401.428	48.569.144	43.412.858
Rekstrarkostnaður	494.268	433.062	11.730	939.060	935.119
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	831	831	0	1.663	3.727
Aðrar útgreiðslur	391.662	111.700	9.309	512.671	324.365
	<u>6.978.295</u>	<u>42.621.776</u>	<u>422.467</u>	<u>50.022.538</u>	<u>44.676.071</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>21.496.241</u>	<u>(16.335.456)</u>	<u>554.672</u>	<u>5.715.458</u>	<u>25.113.015</u>
Fjárfestingarhreyfingar					
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.581.566	402.206	18.624	2.002.396	2.327.146
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(31.442.120)	(5.274.396)	(1.516.151)	(38.232.667)	(44.256.623)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	15.633.613	22.046.164	1.616.321	39.296.098	25.948.445
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	30.545.360	13.127.061	13.965	43.686.386	31.142.053
Keypt skuldabréf	(67.834.397)	(13.163.394)	(214.271)	(81.212.061)	(48.938.401)
Seld skuldabréf	26.894.885	6.432.085	42.657	33.369.627	22.188.810
Ný bundin innlán	0	0	(391.000)	(391.000)	(310.000)
Yfirteknar fullnustueignir	(113.289)	(55.105)	0	(168.394)	(256.902)
Seldar fullnustueignir	104.266	55.401	0	159.667	224.797
Innborgaðar tekjur vegna fullnustueigna	600	1.030	0	1.630	5.285
Gjöld vegna fullnustueigna	(7.087)	(2.590)	0	(9.677)	(6.571)
	<u>(24.636.603)</u>	<u>23.568.462</u>	<u>(429.856)</u>	<u>(1.497.997)</u>	<u>(11.931.962)</u>
Hækkun/(lækkun) á handbæru fé	(3.140.362)	7.233.006	124.817	4.217.461	13.181.053
Gengismunur af handbæru fé	(927.145)	(152.362)	(9.519)	(1.089.026)	(389.150)
Handbært fé í upphafi árs	<u>32.807.293</u>	<u>7.526.547</u>	<u>355.392</u>	<u>40.689.232</u>	<u>27.897.329</u>
Handbært fé í lok árs	<u>28.739.787</u>	<u>14.607.190</u>	<u>470.690</u>	<u>43.817.667</u>	<u>40.689.232</u>

Kennitölur LSR

Fimm ára yfirlit	2017	2016	2015	2014	2013
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	7,57%	3,04%	8,74%	10,12%	10,47%
Raunávöxtun.....	5,74%	0,93%	6,61%	8,99%	6,57%
Hrein raunávöxtun.....	5,60%	0,79%	6,46%	8,91%	6,49%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	5,62%	6,32%	6,53%	5,66%	4,46%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	1,38%	0,74%	1,71%	2,41%	2,45%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	35,7%	34,6%	41,3%	38,9%	36,5%
Skráð skuldabréf.....	36,4%	37,6%	40,2%	38,6%	40,6%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	4,9%	3,8%	4,7%	6,0%	5,4%
Óskráð skuldabréf.....	23,0%	23,0%	12,8%	15,5%	16,4%
Bankainnistæður, bundnar.....	0,0%	0,9%	1,0%	1,0%	1,0%
Aðrar fjárfestingar.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	73,4%	75,0%	69,0%	67,5%	68,8%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	26,6%	25,0%	31,0%	32,5%	31,2%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	30.809	30.324	30.080	29.569	29.491
Fjöldi lífeyrisþega	21.142	19.626	18.175	16.880	15.882
Fjöldi sjóðfélaga í árslok *.....	107.053	104.798	102.844	101.400	98.256
Stöðugildi.....	48,4	49,3	45,4	45,3	44,3
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld.....	73.576	166.446	40.868	36.850	35.405
Lífeyrir.....	49.146	44.630	39.267	34.895	32.216
Hreinar fjárfestingartekjur.....	55.884	9.573	51.456	60.374	50.170
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	979	901	850	818	840
Breyting á hreinni eign	79.335	130.477	52.229	63.448	52.550
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	80,4%	79,6%	77,9%	77,2%	76,8%
Örorkulífeyrir.....	5,9%	6,3%	7,3%	6,9%	6,5%
Makalífeyrir.....	13,4%	13,8%	14,3%	14,8%	15,7%
Barnalífeyrir.....	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,0%	0,1%	0,7%	0,6%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	66,8%	26,8%	96,1%	94,7%	91,3%
Skrifst. og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	1,3%	0,5%	2,1%	2,2%	2,4%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	7,3%	1,4%	8,7%	11,1%	10,0%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,13%	0,13%	0,14%	0,15%	0,17%

Kennitölur vegna árána 2014 og fyrr byggja á útreikningi samkvæmt eldri reglum um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000.

* Fjöldi sjóðfélaga í árslok er samanlagður fjöldi allra deilda LSR. Það hefur þau áhrif að einhverjir sjóðfélagar eru taldir oft en einu sinni.